

LEVYLAUTASELLE

LOU REED & METALLICA

LULU
Universal Music

Groteski maailma

■ Kahden dinosauruksen kohdassa syntyy rumaa jälkeä. Näin voisi todeta tapahtuneen Lou Reedin ja Metallica yhdistettyä voimansa albumilla *Lulu*. Vaikka lähökohta on kutkuttava, on taiderockin ja metallin yhdistäminen haastava laji. Jo avausraita *Brandenburg Gate* laukaisee primitiivireaktion, joka ei tässä tapauksessa ole mairitteleva.

Levy on sovitus Reedin Lulun näytelmästä, joka puolestaan perustuu Frank Wenekindin *Maahinen* ja *Pandoran lipas*-näytelmiin. Vaikka tämän pitäisi mielessä, on kokonaisuutta vaikea niellä kakistelematta.

Kakkosraitia *The View* on Metallicalle tyyppillistä rymistelyä, mutta sekin soisi huomattavasti paremmin ilman Reedin panosta. Sama toistuu *Pumping Bloodilla*.

Tanssijasta prostituoiduksi päätyneen Lulun ympäristö on groteski ja väkivaltainen, kuten on albumikin. Toki yhteistyö on tuottanut toimivaakin tavaraa. Esimerkiksi *Iced Honey* soi tasapainoisesti, eikä vähiten siitä syystä, että Reed on nostanut jalkansa edes hetkeksi kaasupolkimelta.

Ensimmäisen levyn päättävän *Cheat on me*-kappaleen alun pehmeämpi tunnelma lupaa jo traumaattisen kokemuksen loppua, mutta turhaan. Loppupuolella rymistely jatkuu Reedin lisätesä jälleen kierroksia ja esityksen hajotessa eri suuntiin.

Kakkoslevyllä megalomaaninen hoipertelu jatkuu, kappaleiden pituus vaihtelee kahdeksasta minuutista yli yhdeksääntoista. Kun Reed sanoo haluavansa satuttaa *Frustration*-kappaleella, alkaa tunne olla jo molemminpuolinen.

Valitettavasti levyn parhaaksi anniksi jää hieno kansikuva. Sovitaanko pojat, että jatkossa keskitytte omiin, erillisiin, projekteihinne?

Jonne Kivinen

TUOMO LILJA

TARIKKA. Näppäryys ja täsmällisyys ovat käsinladonnan avaintekijöitä. Saara Suomi on kaikesta päätellen myös erittäin hyvä keskittyjä.

MESTARI

Saara Suomi ylsi käsinladonnan Suomen mestariksi

Minkä nuorena oppii, sen vanhana taitaa.

TUOMO LILJA

■ Keuruulta helsinkiläistynyt Saara Suomi oli käsilatojiana vuodet 1961–69. Sen jälkeen hän ei ole montaakaan kertaa latomahakaa käsissään pidellyt, mutta voitti siitä huolimatta pari viikkoa sitten käsinladonnan tiukan SM-kisan, joka pidettiin Helsingin Sanomien vanhoissa tiloissa Ludviginkadulla sijaitsevassa Päivälehden museossa. Viime vuonna Saara oli kisan kakkonen.

– Näppäryyttä ja täsmällisyyttä se vaatii, ei ladella pyssy koossa, jos sitä ei tee kunnolla, Saara kuvailee ominaisuuksia, joita hyvältä käsinlatojalta vaaditaan.

Ja ilmeisesti myös hyvää kuntoa ja vahvoja jalkoja, sillä Saaran mukaan ladonta ei oikein onnistu istualtaan.

– Eikä 60-luvulla edes saanut istua vaikka kuinka jalkoja särki ja pakotti. Yhden kerran yritin istua, mutta kun pomon huomasi, hän nousi seisomaan ja tuijotti niin kauan kunnes minä nousin seisomaan.

Käsinlatoja asettaa metalliset kirjaimet ja merkit yksitellen pystyasennossa latoma-

hakaan, johon tehdään aina yksi rivi kerrallaan. Valmiit rivit siirretään ladelmalaivaan ja sidotaan kiinni nyörillä. Maalikalille ladella on vaikea hahmottaa, koska teksti on ylösalaisin, painetun tekstin peilikuva. Ammattilaiselle peilikuva ei ole ongelma.

– Siihen tottuu nopeasti, Saara kertoo.

Saara oppi käsinladonnan salat jo nuorena tyttönä Keuruun Otavalla, jonne hänet otettiin nelivuotiseen latojanoppiin syksyllä 1961. Hän oli tuolloin 17-vuotias. Unelmana oli sairaanhoitajan tai opettajan ammatti, mutta niihin Saara oli liian nuori.

Vaikkei Saara opettajaksi päätyneenkään, kansanvalistaja hänestä tavallaan tuli. Koko työikänsä, peräti 48 vuotta, hän oli Otavalla ja siitä suurimman osan tekemässä koulu- ja oppikirjoja.

– 60-luvulla oli helppo päästä työpaikasta toiseen. Minäkin kysyin, olisiko mahdollisuutta siirtyä Helsinkiin, ja pääsinkin. Olin tuolloin 22-vuotias. Ensin työpaikka oli kolmisen vuotta Uudenmaankadulla, sitten Hietalahdessa, jossa olin valolatomossa tekstinkirjoittajana ja myös varaoperaattorina.

Aviomies – kohopainaja – löytyi Otavasta Uudenmaankadulta ja sittemmin perheeseen syntyi kaksi tyttäreltä. Saaran työura eteni tekstinkirjoituksesta ensin filmi- ja sitten mac-taittoon 1986. Hän oli ilmeisesti alan ensimmäisiä pioneereja Suomessa.

– Kone oli alkeellinen, ”kottaraispöytä”, muistia muistaakseni kaksi megaa. Siksi tietoja piti koko ajan tallentaa. Enimmäkseen taitoin oppikirjoja, ja kun niissä on paljon taulukoita ja kuvia, niin koneelta vaadittiin paljon. Tekniikka kehittyi kuitenkin nopeasti ja 90-luvun mittaan taitto alkoi helpottumaan, Saara muistelee.

48 vuotta työelämässä on kunnioitettava suoritus. Saara olisi halunnut saada 50 täyteen, mutta se ei onnistunut. Otava ”puhdisti” 2009 Saaran yksiköistä tuotannon taittajat eläkkeelle tai alihankkijalle. Siitä jäi harmituksen tunne mieleen.

– Kova liike-elämän maailma tuli Otavallekin. Niin se näyttää olevan joka puolella. Mutta kokonaisuutena aika Otavalla oli minulle turvallista. Vaikka palkka ei ollut suuri, niin toimeen tultiin. Ja minulla oli mahdollisuus oppia ja nähdä alan huima teknologinen kehittyminen. Ei ikinä olisi uskonut, että kehitys voisi olla sellaista kuin se on ollut.

KISOISSA. Eturivissä vasemmalta Timo Sallas, mestaruuden voittanut Saara Suomi ja Marja-Liisa Mäkeläinen. Takana vasemmalta Tapio Värjölä, Jukka A Lahti ja Jouko Pirttikoski.

Naiset jyräsivät

■ Käsinladonnan perinteiset SM-kisat sujuivat naisten komennossa. Voiton otti tasisella suorituksella Saara Suomi, joka keräsi kuusiosaisessa kisassa 46 pistettä. Kisan tiukkuutta kuvaa se, että hopean napannut Marja-Liisa Mäkeläinen sai kokoon 45 pistettä. Pronssille jäänyt Timo Sallas sai 44 pistettä.

Kilpailulajit olivat käsinladonnan lisäksi tekstimäärän

arviointi, rivienvälitys, kirjaketäjäselvittäminen, nelliöiden nosto ja uksaus, jossa järjestettiin myös MM-kisat. Siinä maailman paras on nyt todistetusti Jouko Vanninen.

Kisat järjestettiin 10. marraskuuta Helsingissä Päivälehden museossa, joka on niitä harvoja paikkoja Suomessa, joissa edes on mahdollista kokeilla käsinladontaa.